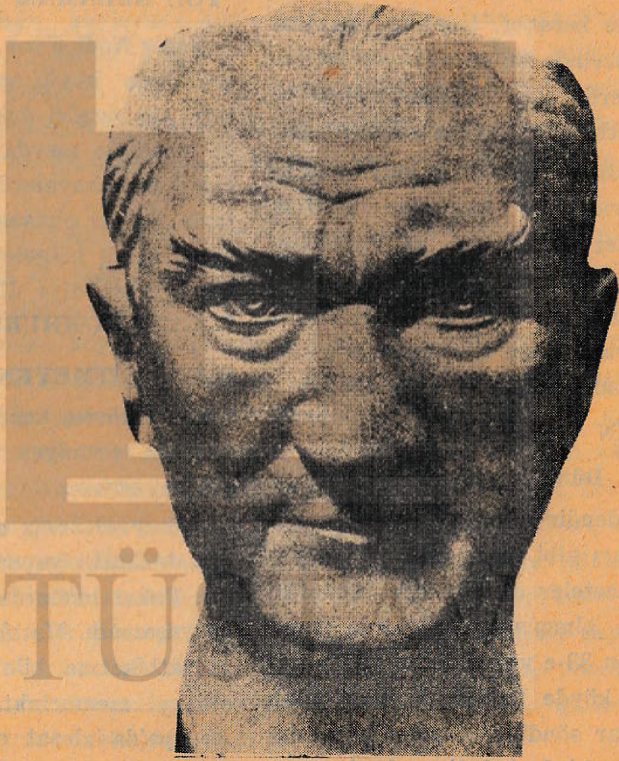

yağmur ve TOPRAK

Amâlimiz eskârımız ikbali vatandır. N. KEMAL

BU SAYIDA

Basınımızda köylü * Yarıda kalan eser * Bir okulun başına gelenler * Din tartışmaları * Türkülerimiz * Köylü ve Atatürk * Atatürk konuşuyor * Atatürk'e (şir) * Uncukırlı kadınlar * Şey * Dergine köyünde * İrgadin oğlu (şir) * Harman yangını * Köy bibliyografyası * Olandan - Bitenden.

Sayı: 5

15 Kuruş

Kasım 1948

BASINIMIZDA KÖYLÜ

GÜNEY DOĞU

G. K. imzalı bir yazıdan aldığı-
mız şu satırlar, geçen sayımızda
Güneydoğu ve çeltik için yazdığ-
mız satırlara ne kadar benziyor.
“Dedesinden veya babasından ka-
lan binlerce dönüm araziye, köy-
leri ile beraber, tesahüp hakkını
kendilerinde bulan ağa ve baylar
buralarda elan bütün nüfuz ve
kudretleriyle hüküm sürmektedir.

Madrap (çeltik) ekimiyle uğra-
şanların çoğu kanunlar hilâfına
hareket etmelerine ve vatandaş-
ların sağlık durumlarını tehlikeye
koymalarına rağmen sanki hiçbir
şey yapmamış gibi huzurla yaşa-
maktadırlar. 22.X. 1948 ULUS.

BASIN VE KÖYLÜ

Ali Dündar yazıyor:

Nedendir bilmem bütün iş ku-
rumları gibi, basın kurumları, ya-
ni gazeteler de köylüyü en arka
plâna almışlardır. Şehirde ısının
32 den 33 e yükseldiğini yazan ga-
zete, köyde fırtınanın evler yıkıp
ocaklar söndürdüğünden habersiz-
dir, şehirde belediye başkanının
yan bastığını yazan gazete, köyde
muhtar seçimi için birbirini kıran-
ları göremez. Şehirde ekmeğin bi-
raz bozuk çıkışını yaygaralarla
karşılayan gazete, köyde hüküm
süren açlığı ufak bir cümlecikle
geçştirir, Hülâsa-ı kelâm; köylü

sürünür, köylü aç kalır, köylü
kavgada birbirini kırar, köylü fa-
kir düşer bütün bunlar her taraf-
ta birer sukutla geçştirilir.

30-IX-1948 ERCIYES POSTASI

“SANA VARMAK EMELİM, YOL BULAMAM NİDELİM?”

Nadir Nadi diyor ki: Millî asfalt
dediğimiz köylü arabasıyla çizil-
miş, yol vergisi dışında gene köy-
lü emeğiyle meydana gelmiş, an-
cak kurak havalarda geçit veren
tarla yolları olmasa sayın valile-
rimiz kendi bölgeleri içinde nasıl
gezebilirler, diye düşünüyorum...”
7-X-1948 CUMHURİYET.

KÖYE GİTMEYEN ZİRAATÇI

İ. A. Gövsa, kendilerini köye ve
toprağa vermiyen ziraatçiler için
şöyle yazıyor:

“Okuyanlarımız arasında birçok
ziraat tahsili yapmış olanlar var-
dır. Fakat bunlardan hiç biri köy-
de yaşamadı. Hattâ bir çoğu zira-
at tatbikatına bile yanaşmıyarak
nihayet memurlukta karar kıldı.
Avrupa’da ziraat okuyup da va-
liliklerde ve muhtelif mülkiye me-
murluklarımızda dolaşanlardan bir
çoğunu hatırlarım. Halbuki onlar
kendilerini toprağa ve köye vere-
bilselerdi muhtelif ziraat şubeleri-
miz ve ziraat sanatlarımız şimdiye
kadar hayli farklı bir hale gelebi-
lirdi.” 30.IX.1948 HÜRRIYET

YARIDA KALAN ESER

25 yıl içinde, bir hayli şeyler değişti. Neyleyelim ki, geçen asrın
ortalarından önce başlayıp Cumhuriyetle birlikte hızlanan, sonraları
tekrar duraklıyan bu değişme; köylünün durumunda köklü bir ye-
nilik bir ilerleme meydana getirmede. Yapı aynı yapı. Gerçek aynı
gerçek. Aynı bakımsız toprak, aynı vasıta, aynı istihsal. Bir ara, bu
acı gerçeğin yüzü, biraz güler gibi oldu. Köye doğru atılan adımların
ayak sesleri, memleketin dört bucağından duyulmağa başladı. Bin-
lerce köy çocuğu, köylerinin kurtuluşu nâmı hesabına, kendilerini
çağırın dâvete koştular. Hepsisi de ümitle doluydular. Boz şayak el-
biseler, çivili postallar, nasırlı eller, yanmış yüzler. Bir köy ordusu
meydana geliyordu. Okuyan, düşünen, okulunu kendi yapan, tarla-
sını kendi süren, ömrünü köye vakfetmiş bir ordu. Enstitülüler or-
dusu.

Cumhuriyet İnkılâbının, köydeki en büyük eseri ve başarısı
diyebileceğimiz bu hareket; sayısız fermanların, kanun ve kararla-
rın, çeşitli projelerle 5 yıllık kalkınma programlarının, moda ve gös-
teriş haline gelen köycülük çalışmalarının; yüzyıllardan bu yana
devam edegelen avutucu siyasetine alet olmadı. Köyün kuruluşunu
dâvâ edindi. Uyuyanı uyandırdı; toprağa dost, kültüre dost kıldı.
Vatanın her karışını alın teriyle sulayacağız, bu toprağı altın yapa-
cağız, diyen onbinlerin ışığı ve kurtuluşa uzanırları başladı. İnkılâ-
bın köydeki bu yeni eseri, artık çiçekleniyordu. Genç dallarda, bin-
lerce taze tomurcuk. Herbiri bir köye yetecek kadar zinde, gümrak,
canlı. En alttakinden en baştakine kadar, bu işle ilgili herkeste bir
alkış. bir alkış. Çok geçmeden birşeyler oldu. Çok, çok acıip şeyler.
Yedi koldan hücum. Her türlü yeniliğe hücum. İnkılâba, inkılâbın
eserlerine hücum. “Gelsin şeyhler, yansın mumlar, açılısın medrese-
ler, yakılınsın-yırtılınsın kitaplar. İlim mi? Al aşağı.”

Görpe dalların, taze tomurcukları, canım tomurcukları, gözlerin-
den kaçacak değil ya. “Vay efendim, bunlar dinsiz. Vay efendim,
bunlar ahlâk nâmına sıfır. Vay efendim, köylü çocuğu, okur da han-
yayı, konyayı anlarsa, dünyanın hali nice olur.”

Ve ondan sonrası malûm. Vur abalıya. İnkılâbın köydeki en
yeni eseri, kara kuvvetin demir ökçeleri altındadır (canvermiştir
demeğe dilimiz varmıyor).

Köylüye yine beklemek düştü.

BİR OKULUN BAŞINA GELENLER

Mardin İlinin Derik ilçesine bağlı Telbisim köylüleri 1945 yılında, 4274 sayılı kanunun hükümlerine istinaden, günlerce hayvanlariyle beraber çalışıp lâzım olan malzemeyi kendileri tedarik edip ayrıca 8000 lira kadar bir para sarfederek, bir okul, yani başına da bir öğretmen evi yaptılar. Fakat, gerek okul, gerekse öğretmen evi aynı yıl içinde yıkıldı. 1946 yılında, Telbisim'liler yine günlerce çalışıp binlerce lira sarfederek ikinci defa bir okul ve bir de öğretmen evi yaptılar.

Köylünün talihsizliğine bakınız ki, iyi bakıldığı, gece gündüz loğlandığı halde 10/9/1948 tarihinde işlik kısmı kemeriyle beraber yıkıldı. Öğretmen evinin duvarları, okulun sağlam kalan kısmının duvarları çatladı. Durumu bizzat gelip gören Nafia Müdürü, binanın hakikaten tehlikeli olduğunu söyleyerek okul binası yerinin uygun olmadığına dair rapor verdi. Üçüncü okul için seçilen yer ise 500 metre uzakta olduğundan koskoca binayı oraya nasıl götüreceğiz diye köylüler şaşırıp kaldılar.

Okulların yapım ve onarım işleri köylüye yükletildikçe, okulun ders

vasıtalarıyla ihtiyaçlarının parası köylüden çıktıkça, köylü öğretmene karşı düşmanca bir vaziyet takınacaktır. Enstitü mezunu hangi köye gitmişse, o köylü fırsat düşkünlerinin faizi altına girmiş, baskı ile günlerce irgat gibi çalışmıştır. Bu köylüler elbette öğretmene kızacaklardır. Diğer taraftan, şehirlerde yaptırılan herhangi bir okula, 60.000 lira gibi külliyetli bir para ile okul ihtiyacı için lâzım gelen binlerce lirayı da kendi kassasından ödeyen hükümet niçin aynı yakınlığı köye göstermiyor?

Niçin köyde bedenî mükellefiyet olsun? 30.000 lira ile yapılması mümkün olmıyan yeni okul binası için hükümet 2000 lira gibi çok az bir yardım yapıyor. Okulun bütün işleri tekrar köylünün sırtına yüklenirse, yeni yapılacak okulun ömrü şüphesiz 6 ay olacaktır. Köylümüz, iki okula binlerce lira değerinde emek, sarfederek ödevini yapmıştır. Hükümetimiz de köylünün acıklı, perişan, borçlu durumunu gözönüne almalı, ilçe merkezinde 200.000 liraya yaptırılan yedi adet memur evine gösterdiği alâkayı Telbisim köyü okuluna da göstermelidir. Aksi halde köylünün

DİN TARTIŞMALARI ve GERÇEK

25 yıldır, her köye henüz bir öğretmen bile gönderemediğimize göre; din öğretimi, köylerde eski imamlara bırakılacak demektir. Bir takım hurafelerden, batıl inançlardan ötesini yalancı dünyanın şeytan işi sayan, bu imamlara, çocuklarımızı bırakalım mı, bırakmayalım mı? Ben bu sorunun cevabını bir Orta Anadolu köyünde buldum. A. Köyünde 8 yaşında Ahmet bir sene köy imamının önüne diz çöküp ders görmüş ve şunları öğrenmiş:

Müslüman mısın? Diyen olursa "elhamdülillah" diyecek. Müslümanım derse kafir olur.

"Elhamdülillahın mânası nedir?., diyene "Allahı bir bilmek Peygamberi hak bilmek" diyecek.

yarısı, bu kadar yükü çekemeyeceğinden, başka yerlere gidecektir.

Salih ÖZCAN

NOT - Yerimizin darlığı dolayısıyla kısaltmak zorunda kaldığımız bu yazıya, 1804 lira 35 kuruşluk bir ihtiyaç listesi ile, Milli Eğitim Bakanlığından Telbisim muhtarlığına gönderilmiş bir telgraf cevabı eki. Telgraf aynen şöyle: «2/9/938 tarihli tele. Durum Valilikten soruldu. sonunda bildirilecektir.»

"Ne vakittenberi müslümansın" diyene de "Kalübelâ'dan beri" diye cevap vermezse kâfir olur.

Çocuğa "nerede müslüman oldun" diyen olursa "Cebeli Kûh dağında, meleklerin cem olduğu yerde" diye cevap vermezse kâfir olur.

Bunlardan başka, sabahları yaktan sağ tarafından kalkmazsa, her işe başlamadan bir besmele çekmezse, geceleri dışarı sıcak su atarsa şeytanın gazabına uğriyacağını da öğrenmiştir. Bilgilerinin içinde başı dara geldikçe yarım yamalak öğrendiği sübhanekeyi okuması da var.

8 yaşındaki Ahmet'in bir senelik emeğine karşılık öğrendiği bu bilgiler eğer onun, hayatta muvafak olmasına yardım edecek, onu ahlâklı, ve topluluğumuza faydalı bir insan haline getirebilecekse hemen din öğretimini serbest bırakalım. Yok bu bilgiler, modası geçmiş bir takım kuru ve mânasız sözlerden ibaretse ve milletimize daha iyi hayat şartlarına kavuşmak için hiçbir şey öğretmiyorsa din tartışmalarına bir son verelim.

İhsan BİÇER

T Ü R K Ü L E R İ M İ Z

Şiir konusu olarak da, beste konusu olarak da halk türkülerini ele alanlar umumiyetle "bunları bir sanat eseri saymak, bir damla bal için bir çuval keçi boynuzu yemiye benzer" derler. Canı sıkılınca "halk türküsü diye bir şey yoktur" diyip, işi bir çırpıda kesip atanlar da oldu. Bununla beraber halk türkülerini hiç sevmedikleri söylenemez. Çok defa halkın kendisi gibi türkülerini de saf ve şirin bulurlar. "yalnız bunları böyle bırakmamalı, inkişaf ettirmeli" derler. Bu inkişaf kelimesiyle neyi kasedtikleri pek bilinemez. Acaba türküler inkişaf edince senfoni mi olacak? Şiir inkişaf ede ede hikâye, roman mı oluyor? Halk türkülleri halkın hayatı içinde gelişe gelişe bugünkü erişilmez sadeliğini bulmuş bir ifade vasıtasıdır. Kendi ölçüleri içinde halkı en iyi ifade eden ve milyonlarca insanı asırlardan beri duygulandıran bu melodilerin ve ritimlerin her halde bir sanat değeri olsa gerek.

Türkülerden alarak başka sanat şekillerinde eserler yazmak veya türkülleri armonilendirmek başka bir şeydir. Armonilendirmek mevcut bir güzelliğe ve ifadeye, sadece uygun bir fon bulmaktır.

Meselâ uygun bir vazo, bir çiçeğin güzelliğine bir şey katmaz, ancak onu olduğu gibi görmenize yardım eder. Bundan dolayı halk türkülerinin inkişafa değil inkişaf etmiş zevk sahibi sanatçılara ihtiyacı vardır.

Bizim asıl beklediğimiz şey bu sanatçılarla beraber, bütün sanat neyelerinin de, halkı anlatmakta veya halka bir şey anlatmakta halk türkülleri kadar hayata girmiş olmalarıdır (*). Belki de mütemadiyen değişmelerinin, klâsik, romantik, kübik sonra tekrar romantik, klâsik olmalarının bir sebebi de budur.

Sanatı, günlük hayatın girdisinden çıktısından kurtulmuş yüksek bir insan faaliyeti olarak düşünmeye ve ancak böyle eserler karşısında kendinden geçmiye alışanlar, haklı olarak insanı hakikatlarla yüz yüze getiren bir sanatı yadırgıyor.

İşin içinde bir yanlışlık olduğunu sezen bir şairimiz geçenlerde "Canım halk türkülleri de, halkın türkülleri değil ki" diye ortaya yeni bir fikir sürmüştü. Fırsat bulur

(*) Türkülerin senfonisi derken bunu kasediyoruz. Yoksa, batı medeniyetinin kalıpları içinde, eski ruhun daha ağıdalı bir hal alması değil.

KÖYLÜ ve ATATÜRK

Bir küçük işportanın içinde Atatürk'ün yakaya takılacak kıt'ada ve etrafı siyahlı resimleri var. Beş kuruşa satıyorlar. Alıcı kalabalığının içinde bir köylü, hareketsiz ve dalgın duruyor. Uzun zaman ve vücudundan ayrılmaksızın giyile giyile, yamalı kumaşı ikinci bir deri haline gelmiş elbisesiyle bu yağız çekreli köylü, resimlere derin gözlerle baktıktan sonra yeleğindeki cebe benzer delikleri karıştırmıya başlıyor. Ne kaygılı, ne üzüntülü bir yüzü var! Telâşlı telâşlı arıyor. Aradığını bulamamak korkusu, hiçbir hissi gizli kalmıyan bu insanın yüzünde titremektedir. Birden gözlerinin içi güldü. Beş kuruşuğunu bulmuştur. Hemen satıcıya nikel çeyreği uzatıyor ve sevgili Atatürk'ünün siyah çerçevesi resmine artık sahiptir. Asıl içli manzara bundan sonra başlıyor; resmî, yarı gülen yarı ağhyan bir duygu içinde, zedelemekten korkan bir itina ile, yakası kaybolmuş ceketinin sol yanına, kalbinin üstüne onu öyle usul usul, öyle oksıya oksıya bir ilıştırışı var ki Bu resme sahibolmak, belki başka parası olmiyan bu köylü için hazineler bulmuş kadar bahtiyarlık verici

İlk defa ona "Efendi" diyen insana, bu sözü kimseden duymamış Türk köylüsünün sessiz ve gösterişsiz minnet ve şükranı.

Hasan-Ahî YÜCEL (En Büyük kayıbımız, 1938)

da bir gün bu fikrini açarsa belki "meselâ bir Karacaoğlanın veya Aşık Veysel'in halktan herhangi birisi gibi olmasına imkân var mı? Onların duyduğunu, herhangi bir köylünün duymasına imkân var mı?" diyerek halk şairlerinin halktan ayrı bir üstünlük, bir sanatçı üstünlüğü olduğunu iddia edecektir. Bu fikir insana dolambaçlı yollardan bir nefis müdafası gibi geliyorsa da, halk türkülerinin bazı haklarının tanınması bakımından yine en insafı sayılabilir. Fakat böylece eserlerinin

bir sanat eseri kendilerinin de bir sanatçı olabilmeleri için halktan ayrılmaları icabeden halk şairleri, doğumları, ölümleri, dilleri, zevkleri ve dertleriyle halkın hayatına o kadar karışmışlar ki halktan ve hayattan ayrı oldukları hiç belli değil. İster istemez onların da halk olduğuna, halkdan olduğuna inanmak zorundayız.

Dünya o kadar değişiyor ki, bir çok şeyleri belki yeniden tarif etmek icabedecektir.

Hasan GÜNEŞ

ATATÜRK KONUŞUYOR

ATATÜRK'E

Ben, bir kolsuz Serdari'nin kızayım,
Ağ kâğıt üstünde, kara yazıyım,
Yokluğun elinden nasıl geziyim.
Böylece malûmun olsun Atatürk.

Üç oğlum var, bir ihtiyar kişiden,
Kara günlü bela gitmez başımdan,
Bana acır, hep duyanlar, işiden.
Böylece malûmun olsun Atatürk.

İkisi evli de birisi eksen,
Üstüne örtmüyom, boyunca yorgan,
Oğlum, kızım, canım hep sana kurban.
Böylece malûmun olsun Atatürk.

Oğlumun birinin sekiz uşağı,
Dördü bir yatıyor kısa döşeği,
Yaz gelince döşürürler başağı.
Böylece malûmun olsun Atatürk.

Ben de sana böyle rica ederim,
Seni koyup ben nereye giderim.
Çok sefillik çekti kolsuz pederim.
Bundan böyle duaçımın Atatürk.

Gayet sen ulusun, mevlam saklasın,
Sağını, solunu aslan beklesin,
Arada sırada millet yoklasın,
Bundan böyle duaçımın Atatürk.

Hele haski bu dünyaya gelmişsin,
Ortalığın ahvalini bilmişsin,
Duydum, çok sevindim, reis olmuşsun.
Böylece malûmun olsun Atatürk.

AYŞE

★ Selâmeti hakikiyeye ermek istiyorsak çok kan dökerek kazandığımız muzafferiyetlerden sonra, çok fedakârlık yaparak ziraat, ticaret, sanat sahasında ehemmiyetli adımlarla yürümeğe bakalım.

★ Memleketimizin bir ziraat memleketi olduğu göz önüne alınır, bizim başlıca kuvvet ve servet mesnedimizin toprak olduğu tezahür eder.

★ Köylünün çalışmalarının neticelerini ve semerelerini kendi menfaati lehine en yüksek dereceye çıkarmak, iktisadî siyasetimizin esas ruhudur.

★ Şimdiye kadar, yani üçbuçuk dört sene evvele kadar, vatanın bir çok unsurları içinde en çok zahmet, meşakkat, elem çeken sizdiniz. Herkesten çok çalışan siz olduğunuz halde en çok cefayı çeken sizdiniz. Vatan en çok sizin emeğinize istinat ettiği halde en az bahtiyar ve mesut olan yine sizdiniz. Bunun sebebi sizinle iştiğal edilmemesiydi. Sizi düşünen pek az kimse vardı. Siz çiftçiler, o eski hükümette umumiyetle hemen hiç düşünülmiyordunuz. Sizi ne zaman düşünürlerdi, bunu pek iyi bilirsiniz. Sizi ya harp olunca, ya hazinelerini doldurmak lâzım gelince hatırlarlardı. Binaenaleyh çalışan sizdiniz, kazanan, ölen sizdiniz. Neticede siz sefaletle mahkûm olurdunuz ve sizin faaliyetinizden, fedakârlığınızdan başkaları istifade ederdi. Artık bundan sonra böyle olmayacaktır. Artık herşeyden evvel kendinizi düşünecek, kendi evinizizi mamur kılacak, kendi refahınızı temin eyliyecek, ikinci derecede başkalarını düşüneceksiniz. (1923 de Tarsus çiftçilerinin ziyafetinde yaptığı konuşmadan).

★ Çift süren, tarlayı eken, ormandan odunu ve ke-resteyi getiren, mahsulatını pazara götürerek paraya kalbeden, aile ocaklarının dumanını tütüren, bütün bunlarla beraber, sırtıyla, kağnısıyla, kucağındaki yavrusu ile, yağmur demeyip, çamur demeyip, kış demeyip, sıcak demeyip cephenin mühimmatını taşıyan hep onlar, hep o ülvi, o fedakâr, o ilâhî Anadolu kadınları olmuştur.

★ Devletimizin ebedimüddet olması için, milletimizin kuvvetlenmesi için milletimizin refah ve mesudiyeti için, hayatımız, şerefimiz, istikbalimiz için ve bütün mukaddesatımız ve nihayet her şeyimiz için behemehal en kıskanç hislerimizle ve bütün kuvvetimizle hakimiyeti milliyemizi muhafaza ve müdafaa edeceğiz.

★ Hürriyeti matbuattan mütevellit mehazirin vasıtai izalesi, binefsi hürriyeti matbuattır.

★ Artık vatan imar istiyor, zenginlik ve refah istiyor. İlim ve marifet, yüksek medeniyet, hür fikir ve zihniyet istiyor.

★ Medeniyet yolunda yürümek ve muvaffak olmak şartı hayattır. Bu yol üzerinde ileri değil, geriye bakmak cehlî gafletinde bulunanlar medeniyeti umumiyenin huruşan seyli altında boğulmağa mahkûmdurlar.

★ Medeniyet yolunda muvaffakiyet teceddüde vabestedir. İçtimai hayata, iktisadi hayata, ilim ve fen sahasında muvaffak olmak için yegane tekâmül ve terakkî yolu budur.

★ Millete efendilik yoktur. Hadimlik vardır.

★ Ey millet! İyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti seyhler, müritler, mensuplar memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat tarikatı medeniyedir.

★ Dünyada herşey için, maddiyat için maneviyat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir; ilim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalâlettir.

★ Gençler! Cesaretimizi takviye ve idame eden sizsiniz. Siz almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık meziyetinin vatan muhabbetinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız.

Ey yüksek nesil! İstikbal sizsiniz! Cumhuriyeti biz tesis ettik; onu ilâ ve idame edecek sizsiniz!

UNÇUKIRLI KADINLAR

Her taraf koyu bir sisle örtülmüştü. İnsan eli adım ilersini seçemiyordu. Bir taraftan da ahmak ıslatan bir yağmur çiseliyor, insanın iliğine işliyordu. O gün bir kılavuzun yardımı ile bu köye gelebilmişim. Fakat ne geliş! Topuklarımızı kadar çamur içinde kalmış, bir saatlik yolu iki saatte alabilmiştik. Üstelik üşümüş, yorulmuş, bitmiştik. O geceyi, poyrazın keskin ısıklarını dinliye dinliye köy odasında geçirdik. Sabahleyin kalktığımızda gene her taraf gül gülüstanlıktı. Kış suratını bir gecede birden bire değiştirmişti. Güneş yerleri biraz ısıttıktan sonra gideceğim köye doğru yola çıktım. Köyden birkaç yüz adım ayrılmıştım ki, önüm sıra dört kadının yürüdüğünü gördüm. Biraz hızlanarak onlara ulaştım. Bunlar kırk elli yaşları arasında ihtiyar köylü kadınlardı. Üstleri başları eski, ayakları yalındı. Ellerinde ufak birer çıkın, sırtlarında kocaman birer bohça vardı. Meğer onlar da benim gideceğim köye, Unçukırı'na, kendi köylerine gidiyorlarmış.

Bir gün önceki havanın izleri çamur halinde yollarda duruyordu. Kadınların en yaşlısından, e-

lindeki çıkını, taşımak için istedim:

— Teyze ver şu çıkını ben taşıyayım.

— Olur mu evlâdım? Sen efendisiz, tez kesilirsin, yorar seni. Ben taşırım.. Yok zararı... diyerek vermek istemedi.

— Olur, olur. Kılığma bakma, ben de sizin gibi köylüyüm.

Çıkını elinden aldım. Üç kilo kadar bulgur vardı içinde.

— Nereden geliyorsunuz böyle? diye sordum.

İçlerinde en az yaşlı görünen biri cevap verdi:

— Yeniköyden, te orada.

— Uzak mı?

— Şimdi çıktığın köyle, bizim köyün arası kadar iki çeker.

— Demek sizin köye iki saattan fazla ha... Ne zaman gitmişsiniz?

— Dün evlâdım, dün. O kötü havada bilsen ne çektik, ne çektik... Yolumuzu kaybettik. Bir adam denk geldi de yolu gösterdi, yoksa geri dönecektik.

— O kötü havada gittiniz demek! Üç saat yol teptiniz ha! Pek siz Unçukırlı değil miydiniz? Ne arıyordunuz orda?

Kadıncağz içini çekerek:

— Unçukırlıyız, Uuçukırlıyız ya

Sabahın alaca karanlığı. Yani horozun ilk ötümü. Yıldızlar kayıp kayıp düşüyorlar, ölet var herhalde.

Bizim köyde, bizim hane-i viranın önündeyim. Azgın bir it ürüyor. İt Omarlar'ın koyun iti olacak...

Toprak kokuyor, ev kokuyor, doğrulup kalktığım şilte kokuyor, bir şey daha var kokan, dur bakalım Hah anladım ağzımda nefesim kokuyor. Toprak bir tuhaf bir tuhaf, ev isli isli, şilte ter ter kokuyor. Ya ağzım? Şey kokuyor hemşerim. Şey!..

Bak,.. biri geliyor. Vıy ayakları da yalın, vıy başı da açık, vıy dösü de açık, vıy sırtında çocuk sarılı, vıy biri de yanında, vıy biri de ardından geliyor, vıy biri de karnında!

— Sen kimsin gım?..

— Avrat Hasan'ın geliniyim, ırgathga gedyom!..

— Hummmmmmmmmmmmm!....

M. KUZUGÜDENLİ

evlâdım, ne yapalım, iş için gitmiştik. Sırtımızdaki şu bohçalar da üçer kilo pamuk var.

— Canım, üç kilo pamuk için insan kalkar da, üç saat yol teper mi teyzeciğim, pazara giden birisine ısmarlasaydınız olmaz mıydı? Böyle yalın ayak, başı kabak bir yağın eziyet çekmeğe ne zorunuz vardı?

— Ah evlâdım, ah... Dün o kötü havada Yeniköye gittik. Bir gece el kapısında geceledik. Bugün her birimiz üç kilo pamuk aldık. Ama satın almadık. Bu pamuklar yine sahiplerinin; biz yalnız bunları işliyecek, iplik yapacağız. Kilo ba-

sına iki lira alacağız. Hem sonra, bunları işledikten sonra yine geri götürmek de var...

— Kaç günde işlersiniz. bu üç kiloyu?

— Eh, bir ayda işleriz. Yaşlanıık artık, ancak...

— Ya!. Bir ayda demek! Altı lira kazanmak için bu kış kıyamette iki gün yol tepiyorsunuz, bir gece el kapısında sürünüyor, bir ay da göz nuru döküyorsunuz...

İki gün yol... Bir ay emek... Altı lira kazanç...

Yaşasın demokrasi..

Tahsin KARAPAPAK

DİRGİNE KÖYÜNDE BİR AİLE: II

III — AİLENİN GİDERİ

Cinsi	Lira Kş.	Cinsi	Lira Kş.
a) TOHURLUK			
Kaplıca 7 kile	35 00	Süt - yoğurt 150 kg.	45 00
Arpa 5 kile	30 00	Şeker 6 kg.	9 60
Darı 1 kile	8 00	Kahve 0,75 kg.	4 50
Kendir 2 kg.	1 60	Odun 20 araba	11 00
Buğday 10 kile	85 00	Gaz 3 kg.	1 20
Çavdar, mısır 14 kile	98 00	Kibrit 20 kutu	1 00
Fasulye, mercimek 0,58 kile	11 31	Toplam	694 19
Sebze tohumu	1 00	c) GIYECEK - YATACAK	
Toplam	269 91	Ayakkabı - çarık 1 er çift	22 00
b) YIYECEK - YAKACAK			
Kaplıca 8 kile	40 00	Yün (yatak - çorap) 10 kg.	35 00
Arpa 3 kile	18 00	Baş örtüsü 4 tane	8 00
Darı 13 kile	104 00	Sabun 8 kg.	17 60
Üzüm, armut 180 kg.	18 00	Yatak yüzü 3 kat	30 00
Domates, kabak		Patis, basma 27 m.	28 08
hiyar 95 kg.	4 75	Toplam	140 68
Pirinç 3 kg.	4 20	d) HAYVAN YEMİ	
Nohut 5 kg.	2 25	Samam 6000 kg.	180 00
Yağ 18 kg.	81 00	Purç 10 çuval	10 00
Et 30 kg.	45 00	Arpa 2 kile	12 00
Bal 6 kg.	12 00	Burçak 4 kile	28 00
Tuz 100 kg.	10 00	Mısır, darı ve	
Buğday 8 kile	68 00	şalgam sapı 950 kg.	57 00
Çavdar, mısır 13 kile	91 00	Darı 2 kile	16 00
Fasulya, mercimek 1,92 kile	37 44	Toplam	303 00
Soğan, biber, patlıcan,		e) DİĞER MASRAFLAR	
ıspanak, şalgam, lâhana		Alet onarımı, hayvan	
prasa 383 kg.	57 45	nallatma, kalay	20 50
Patates 60 kg.	12 00	Gübre 14 araba	17 50
Yumurta 280 tane	16 80	Yedek (kefenlik)	25 00
		Vergi - salma	41 00

İRGADIN OĞLU

Kime ne diyeceğin var
Sarı Mehmedim.
Benim yel emeklim, kuş tüneklim,
Düzeni böyle kurulmuş
Kahbe dünyanın.
Başı kesilesice anan,
Kuş tüyü yataklarda
Güldükçe güller açan
Bir melek doğurmadiya,
Matem havası uyandıracak elbet
Bir burçak tarlasında
İrgadın kan ayaklısından
Dünyaya gelişin.
Gök çubuklu bağların
Ay boynuzlu öküzlerin mi var?
Eloğlu yerecek ismini
Ebe, göbeğini kesmeden
“Yıl uğursuzun” diye

Bir kaşık daha boy gösterecek
Sofrada...
Anan söylenecek;
Günah babandansa,
Kismet Allah'tan.
Artık nasibin malûm
Sarı Mehmedim,
Benim yel emeklim, kuş tüneklim!
Altın saçlı cariyelerin
Dizleri dibinde,
Tatlı hûyalara dalıp,
Peri Padişahı'nın kızına
Âşık olacak değilsinya...
On dördüne varmadan,
Gözlerin ıslak
Dudaklarında sıla türküsü
Mahkûmsun gurbet illerde
Yazı kuşu, yaban taşı olmağa.

Halil AYTEKİN

Asker harçlığı	60 00
Sigara, ilaç, okul	
masrafı, berber, barut	35 00
Toplam	199 00
Gider toplamı	1606 78
Gelir	1381 35
Gider	1606 78
Gider farkı	225 43

Bu çizelgelerin incelenmesinden
aşağıdaki sonuçlar çıkarılabilir:

I — Sermayede görülen üretim
araçları çok basittir. İşler insan
gücü ile yapıyor.

2 — Gelir, giderden 225,43 lira
eksiktir. Buna yakında evlenecek

oğlanın düğün gideri (en az 400
lira), araçların eskime payı (170
lira) da eklenirse geli reksikliği
artacaktır. Gürezler bu eksiki borç-
la kapatmak zorundadır.

3 — Aile borçlu olduğundan a-
lım kuvveti yoktur. Durumu, işlet-
mesini geliştirmesine, yeni üretim
araçları edinmesine elverişli değil-
dir.

4 — Yıllık gelir 1381,35 liradır.
Bunu 365 e bölersek çalışan altı
insanla bir çift öküzün gündeliği
378 kuruşa, öküzlerin çalışması sa-
yılmadan bir insanın gündeliği 62,5

KÖY BİBLİYOGRAFYASI

[1928 - 1948] V

Baysan, Refet: Köylülere bağcılık için öğütler. İzmir 1935 Dereli B. (II,5 X 16,5) 14 S. F. 2. K.

Bergama'da köyler. Kitap 4. Bölcek köy. İzmir Nefaset B. 1945 (21 X 14) 80 S. F. K.

Bergama'da köyler. Kitap 2. Pınarköy, Narlıca, Tepeköy, Yalınzev. İzmir 1944 Güneş B. (20,5 X 14,5) 63 S. resimli.

Berkes, Niyazi: Bazı Ankara köyleri üzerinde bir araştırma. Yayınlayan: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi. Ankara 1942 (25,5 X 17) 172 S. resimli. F. 200 k.

5 yıllık köy kalkınma programı. Yayınlayan; Manisa vilâyeti. Mani-

sa Dereli B. (22 X 30) 81 S. resimli.

5 yıllık köycülük kalkınma programı. Yayınlayan: İzmir vilâyeti. İzmir 1935 H. Ali B. (22,5 X 30) 35 S. F. 25 K.

Beş yıllık köyler iş programı. Yayınlayan: Tekirdağ Vilâyeti 1941.

Beşe, Hakkı Kâmil: Tekçarık yüzbaşı. Ankara 1946 Başbakanlık Devlet B. (20 X 14) 155 S. F. 150 K.

1940 alaturka, alafrağa saatli köylü takvimi. İst. 1940 Şark kütüphanesi. (9,5 X 13,5) 32 S. F. 6 K.

kuruş geliyor. Bu da Gürez ailesinde iş gücünün ne kadar değersiz olduğunu gösteriyor.

5 — Gürez ailesi ancak, piring, tuz, şeker, kahve, gaz kibrit, sabun ve giyecek gibi birkaç maddeyi pazardan alıyor. Çizelgede görülen diğer maddeleri kendisi yetiştiriyor. Pek azı müstesna, aletlerinin, ayakkabılarının onarımını, giyecek dikimini, evini v.s. yi kendisi yapıyor.

6 — Gürez ailesinde bir insan

yılda 1,5 kg şeker (bal içinde), 2,25 kg. yağ, 35 tane yumurta, 3,75 kg. et yiyor, 3,75 m. bez giyiyor. Bütün aile yılda 3 kg. gaz, 8 kg. sabun, 0'75 kg. kahve harcıyor. Kullandığı ev araçları basit ve azdır. zamanımız uygarlığının bir çok nimetlerinden de uzak olduğu düşünülürse hayat standardının çok düşük olduğu görülür.

Dirgine köyünde, ailelerin çoğunluğu Gürezler gibi orta hallidir.

T. Y.

HER SAYIDA BİR KİTAP

HARMAN YANGINI

Halil Aytekin'in 1945 yılında toplu bir halde, Harman yangını adıyla yayınladığı hikâyeleri, ne yazık ki, lâıyk olduğu akisleri uyandırmadı. Gençliğin behimi hislerini kabartan romanlar, hikâyeler bilmem kaçınıcı baskılarını yaparlarken, gerçek sanat peşinde koşanların, binbir müşkülât ve baskı içinde yayınladıkları kitaplar kimsenin kılını kıpırdatmıyor.

Halil'in, köyden gelen seslerini okurken, köy topluluğundaki iç tezatları, alaycı ve sürükleyici satırlarla belirtmesi bakımından hikâyecilerimiz arasında, bütün değeriyle, ön plâna atıldığını görüyorum.

(Harman Yangını) ve (Sarı Celep) te efendimiz köylünün hayat ve yaşama seviyesi önünde utanç duymaktayım. Ne garip. Hâlâ Üniversite ve yüksek okullarımızda insanı en müttekâmil bir canlı mahlûktur, diye, tarif ederler ve medeniyet ilerledikçe insan ihtiyaçlarının pek tabii olarak çoğaldığını tedris ederler. 20 ncı yüz yılın ortasında, nüfusumuzun büyük bir çoğunluğunu teşkil eden köylünün yaşama şartlarına ne buyrulur. (Köycü Köysel Köyde) ve (Bozulmamış İnsan) hikâyelerinde; topluluğun içindeki düzensizliklerin nereden geldiğini anlamak istemiyen veya kavrama kabiliyeti olmıyan sözde aydın'ın durumu ne kadar mânalı ve iç sızlatıcı. Tarihi olayları inkâr eden kuru ve budalaca köycülük ve Anadoluçuluk peşinde koşan beyinsizlere çok kuvvetli vurulmuş bir şamar.

Evet, tabiatla, kendisini idare edenlere, daima mücadele halinde olan, bundan aldığı derslerle çarıklı erkânı harp olan köylü safıdır, zekidir, iyidir kötüdür kısaca bütün haliyle diğer insanlar gibidir. Onu oduğundan başka görerek zaman zaman göklere çıkarmak veya aşağılamak cemiyet meselelerini anlamak istemeyişten ötürüdür. Halil, köylüyü bütün haliyle almakta, sanatının süzgecinden geçirerek bize yani, onu iyi tanımayanlara, tanıtmaktadır. Toprağa Hasret, hikâyesinde olduğu gibi, şehirde de peşini bırakmamaktadır. Son günlerin politika oyun ve vakalarının Memiş'lerde İbiş'lerde ki akislerini anlatan Yağmur ve Toprak'taki hikâyesi de cidden enfes. Halil'in, iğneleyici sanatkâr kalemi, köyün dışına çıktığı zaman da çok ağulu.

Y .ÇÖL

OLANDAN - BİTEDEN

KİM KAZANIYOR:

Peyniri ile meşhur Edirne'de süt ve peynir işini düzenliyen bir komisyon kurulmuş. İçinde müstahsillerin temsilcisi olmıyan bu komisyon 1948 - 1949 yılı içinde koyun sütünün kilosuna köy teslimi 27, şehir teslimi 28 kuruş fiat biçmiş. Peynir fiatları 150 kuruş iken tüccar tarafından köylerden 28 kuruşa satın alınan süte, peynir 240 kuruşa çıktığı zaman bile 28 kuruş fiat veren bu komisyonun müstahsil köylüyü değil, sadece tüccarları kazandırmayı düşündüğü besbellidir. Alavere dalavere, Kürt Mehmet nöbete, buna derler işte.

PAYDOS:

Uzun zamandanberi şiirimizin, edebiyatımızın ve resimimizin âdeti tiksindirici bir bayağılıkla romantikleştirdiği köy ve köylü hayatını, nihayet, arada sırada bile olsa, tiyatro sahnelerinde de karşımıza çıkmış görüyoruz. Paydos piyesinde istemiye istemiye baktığımız ve yüzümüzü buruştura buruştura dinlediğimiz bir yapmacık

Ayşe var ki, köyün asıl Ayşe'si duymıyagörsün! Kendi namı hesabına yapılan işlere, söylenen sözlerle güler vallahi.. Aslını bilene sahtesini yutturmuş ne lüzum var sanki? Kendi insanımıza ve hayatımıza daha iyi dikkat edilmesini dilerken, kafadan atma şeylerle yutturmacaya kalkışılmasını hem ayıp, hem de bühtan sayarız.

★ Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla, Ankara'ya gelen izciler, 28 Ekimde Ankara Stadyomunda çeşitli oyunlar oynadılar. En çok başarı gösteren ve alkışlanan, köy enstitülü izciler oldu. Enstitülerin aleyhinde bulunanların yüzleri bir defa daha kızarmış olsa gerek.

★ Tarım Bakanlığı çiftçiye verilen topraklardan bir kısmının kiraç ve hiç sürülmemiş ham arazi olduğunu gözönüne alarak bu toprakların sürülmesini sağlamak üzere gezgin traktör grupları meydana getirmeye karar vermiştir.

★ Milli Eğitim Bakanlığınca köylü için çeşitli yayın hazırlanmaktadır. Sayısı 500 ü bulan bu kitaplardan 50 kadarı 1949 yılında basılacaktır.

YAĞMUR VE TOPRAK

Ayda bir çıkar * Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden HALİL AYTEKİN * Her çeşit muhabere için adres: (P. K. 55 ANKARA)dır * İdarehanesi yok. ELVAN köyünde hazırlanır. 10 sayının abone bedeli 100 kuruştur. * Basıldığı yer AR Basımevi — Ankara.